

Še kaže vsek četrtak in volja
a poštnine vred ali v Mari-
boru s pošiljanjem na dan
na čelo leta 32 D, pol leta
28 D, četrt leta 8 D. Izven
Slovenske 64 D. Naročnina
se pošlje na upravnistvo
Slovenskega Gospodarja v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. —
Kot se deponirja do odpo-
vadi. Naročnina se plačuje
v naprej. Tel. interurban 113.

Posamezna številka stane 1.50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Rokopisi
se ne vračajo. Upravnistvo
sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.
Cene inseratov po dogovoru.
Za večkratne oglase primeren
popust. Nezaprite reklamacije
se poštnine prosto. Čekeval
račun poštnega urada Ljub-
ljana 10.603. Telefon inter-
urban 113.

85. številka.

Maribor, dne 2. septembra 1926.

60. letnik.

Veličastna manifesta- cija za slovensko Prekmurje!

Cela Slovenska Krajina za združenje s Slovenijo. — Veličastno ljudsko zborovanje v Murski Soboti in Črensoveh. — Dr. Korošec in poslanci SLS v Prekmurju.

Namere Radičevcev.

Pred dobrim mesecem se je v hrvaškem radičevskem časopisju nenadoma pojavila zahteva, da se priključi Prekmurje Hrvatski, češ, da Prekmurci niso Slovenci, ampak Hrvati. Radičevci so to zahtevo zgrabili z obema rokama ter na tistem sporazumno s svojimi slovenskimi pristaši pripravljali odcepitev Slovenske Krajine od Slovenije. Pri tem jih je vodil grd in sebičen namen. V Prekmurju je bila do preobrata zemlja last veleposestnikov in madžarskih grofov. Kmetje so dobivali zemljo samo v najem. Po preobratu je država potom agrarne reforme odvzela tem grofom večino veleposestev, ki bi se morala razdeliti med kmete. Tu pa se je vrnila kot posredovalec Zagrebačka banka, v katere upravi sedijo najboljši Radičevi prijatelji. Kupila je od grofov njihova posestva po smešno nizki ceni, kmetom pa sedaj ponuja zemljo za oderuški denar, tako da bi za služilo pri vsakem oralu več tisoč dinarjev. Ker ni hotela dati zemlje v najem, so bili kmetje naposled prisiljeni, zemljo za drag denar kupovati, da bi jo prejeli od grofov napol zastonj. Poslanec Klekl se je potegnil za uboge kmete ter prepričal banki njeno umaza no kupitjo. Da pa svojo namero vendar izvedejo, božejo ti Radičevi prijatelji na vsak način spraviti Prekmurje pod hrvaško upravo, da bi potem lahko delali z ubogimi ljudmi po svoji milji volji.

Opor Prekmurcev.

Prekmurci, ki se vedno čutijo Slovence, so postali strašno razburjeni radi radičevskih načrtov. Celokupno ljudstvo brez razlike vere je proti temu, da bi prišli pod hrvaško upravo, da bi bili izročeni na milost in nemilost izsesavanja hrvaških bank. Zato so prihiteli od vseh strani na velika zborovanja v Murski Soboti in v Črensoveh, ki sta se vršili preteklo nedeljo, dne 29. avgusta. Na zborovanju so prihiteli z dr. Korošcem na čelu vsi poslanci SLS, ki tega dne niso imeli svojih zborovanj. Bili so navzoči Klekl, dr. Kulovec, dr. Sušnik, Štrcin, Falež, Bedjanič in Skoberne. Prišel je tudi prelat in vseučilišni profesor dr. Slavič, ki je rešil na mirovni konferenci v Parizu Prekmurje za našo državo.

Zborovanje v Murski Soboti.

Je bilo nad vse veličastno. Udeležilo se ga je nad 5000 ljudi. Nekaj mahujkanih in pijanih mladičev, katerim so plačali pijačo samostojni demokratje in radičevci, je skušalo govornike z medklici motiti, toda zborovalci so jih hitro pognali v beg.

Prvi je govoril dr. Korošec. Pokazal je, kako slabo skrbi sedanja vlada za našega kmeta in obrtnika, ki se nahajata, izmožgana od davkov, na robu propada. Radič je tega največ kriv; objublja vse, ne izpolni pa ničesar. Dr. Korošec je rekel, da je Radič največji lažnjivec na političnem polju Evrope. Nikdar ni nobena vlada toliko lagala, kot sedanja, v kateri se nahajajo Radičevi ministri. Edina rešitev je nova in močna vlada, v kateri bodo zastopane vse stranke. Taka vlada mora kmalu priti. Zahtevamo tudi slovensko avtonomijo in v tej avtonomni Slove-

niji mora biti tudi Slovenska Krajina, kot polnopravna sestra ostalih hčera matere Slovenije.

Za dr. Korošcem je govoril prekmurški poslanec gospod Klekl. S svojim govorom je navduševal zborovalce za slovenski jezik ter jih pozival v boj proti nameram Radičevcev. Govorili so nadalje še akademik Bajlec in bivši minister, poslanec dr. Sušnik, ki je pozdravil Prekmurce v imenu Kranjske.

Navdušenje zborovalcev je bilo nepopisno. Neprehoma so klicali našemu voditelju dr. Korošcu, zaklinjali se, da ostanejo zvesti Slovenici do groba.

Veličastna je bila naravnost pot poslancev do Črensove, kjer se je popolan ob treh vršilo drugo zborovanje. ki je izpadlo še lepše in bolj navdušeno, kot v Murski Soboti. V vseh vaseh so pričakali ljudje v gostem špalirju avtomobil dr. Korošca ter ga obsipali s cvetjem. V Črensovih so sprejeli govornike pred vasjo Orli, šolska mladina, konjeniki, kolesarji in skoro vse prebivalstvo. Cela vas je bila v zastavah.

Govorili so dr. Korošec, poslanec Klekl, urednik »Novin« g. Jerič, in dva zastopnika Madžarov. Ljudi je bilo nad 5000.

Radičevci so v Prekmurju zaigrali še zadnje nade, katere so gojili. Ljudje jim radi njihovih umazanih nakan povsod obračajo hrbet. Upamo, da bo zgled Prekmurcev vplival tudi na naše ljudi, da bodo tudi oni obrnili hrbet hrvaški stranki ter se oklenili Slovenske Ljudske Stranke, edine stranke, ki se bori za koristi slovenskega naroda.

Napad slov. liberalcev odbit.

Slovenski samostojni demokratje, katerim so že vsi ušli in še uhajajo iz njihovih strankarskih mrež, so te svoje prazne mreže znova vrgli med kmeta. In sam dr. Žerjav je napisal, da ima SDS kmeta raje v srečo kot pa na jeziku. A ker smo se prepričali, da ta stranka za kmeta sploh nima srca, ostane le še ono malo ljubezni na jeziku. Tudi ta bolezen se pokaže posebno v častiljivih izrazih, s katerimi gospoda iz vrst dr. Žerjava kmeta zmerja in psuje, ker tem res kmetško delo in tudi delo za kmeta smrdi, kot to »Domovina« izpod peresa dr. Žerjava piše. Da bi pa mogla ta polomljena barba pceptljajče se stranke samostojnih demokratov bolj nemoteno zajadrti med kmetijske vrste, je bilo treba napasti in odstraniti največje oviro, to je list »Slovenski Gospodar«.

Tožba »Domovine« proti »Slovenskemu Gospodarju«.

»Slovenski Gospodar« je bil dolžan opozoriti slovenskega kmeta na največjo »prijateljico«, ki jo je dr. Žerjav poslal po deželi, na »Domovino«, ter povedati, kakšen je ta list. »Slovenski Gospodar« je govoril resnico, ko je dokazoval, da se »Domovina« povsod pozna radi njene protiverke, pa tudi protislovenske namere. Saj se je norčevala iz verskih resnic, obredov, duhovnikov, dobrih del, molitve, romanja, bratovščin itd. Saj je in še vedno zastopa centralistično stališče dr. Žerjava, ki je veliko kriv, da slovenskega kmeta ubija beograjsko izmožgavanje.

Seveda je »Domovina« ta obsodba, ki jo je »Slovenski Gospodar« izrekel, podprto z dokazi, zabelela. Slovenski kmet se je prepričal, da je »Domovina« res taka, kakor jo je »Slovenski Gospodar« popisal. Zato je kljub temu, da so jo pošiljali zastonj, romala nazaj v roke upravnika »Domovine«, dr. Žerjava. Treba je bilo nekaj storiti. Pa so si izmislili gospodje: Tožimo »Slovenskega Gospodar-

ja«, pa mu bomo usta zamašili, saj smo pripravili svoj čas za take reči prav pripraven tiskovni zakon! In res so težili. Pri razpravah je urednik in zastopnik »Slovenskega Gospodarja« podal tak zagovor za svoje delo, da je bil e-prošen obsojbe, tožitelj — Ribnikar pa, ki je tožil v ime »Domovine«, bo nosil vse stroške. Res, da se je pritežilo, a že do zdaj je jasno, da je pravica na strani »Slovenskega Gospodarja«.

Ljubljanski škof kot priča.

Ker izhaja »Domovina« v Ljubljani, torej v področju ljubljanskega škofa, je bil ljubljanski škof dr. Bonaventura Jeglič pozvan za pričo, je-li »Domovina« res protiverški list ali ne. In on je izjavil: »Predloženi mi članki »Domovine« so res taki, da sramotijo vero, oziroma Cerkev in duhovniški stan. Navedbe obtoženca Goleca k tem člankom in njegovi tozadevni zaključki so povsem pravilni ter jih odobrujem. Taki članki »Domovine« so res v stanu vero med ljudstvom zatreti in se da iz tega, da je več takih člankov, in iz vsega načina pisanja upravičeno sklepati, da so vsi predmetni članki pisani v namenu, veri med ljudstvom škodovati. Škof kot cerkvena oblast je poklican in dolžan, v svojem okolišju odločiti, ali nasprotuje kak list veri, oziroma njenim naukom. Res je, da sem letos v »Domoljubu« v dveh člankih — na zadevne številke se ne spominjam več — svojim vernikom označil »Domovino« kot list, ki je proti Cerkvi, protiverški in da sem ta list prepovedal čitati. — Dr. Anton Bonaventura Jeglič.«

Ljubljanski škof je torej kot priča izpovedal in kot cerkvena oblast, ki je za Ljubljano merodajna, odločil glede »Domovine«, kakor je »Slovenski Gospodar« pisal. Ako bi »Domovina« izhajala v področju mariborskega škofa, bi jo zadela, za kar smo prepričani, enaka obsodba, ker je zaslužena.

»Domovina« naj bi bil »kšeft« za SDS.

V zadnji »Domovini« poizkuša nekdo prav nerodno braniti »Domovino«, češ, da bi se ne smelo povedati, kakšna da je, ker bi se lahko na ta način list gospodarsko uničilo, ne da bi imel list moč obrambe. In res je Ribnikar v tožbi navedel, da ima 100.000 dinarjev škode, ker sedaj ljudje nočejo »Domovine« in mora to škodo poravnati — »Slovenski Gospodar! Tu se pa že vse nehal! Recimo, da je že takole na svetu. Ti si v domači hiši. Pride tat, ki ti hoče vzeti denar, ti ga preženeš, tat pa te bo tožil, ker ima škodo, ko te ni mogel obrasti. — Nekaj podobnega je tu. »Domovina« hoče smešiti vero med narodom, »Slovenski Gospodar« to pove, »Domovina« je na škodi pri svojem kšeftu in pri svoji hudobni nameri — zahteva odškodnino. Če je še drobtinica pravice na svetu, potem se ne bo »Domovina« nazadnje smejala.

Ljudska obsodba »Domovine«.

Poleg tega, da je »Domovina« obsodila cerkvena oblast, da je njen poizkus napačne obrambe zavrnila državna sodnijska oblast, potrebuje »Domovina« še eno in končoveljavno obsodbo, in to je ljudsko obsodbo. Vi vsi, ki te-le vrstice berete in ste prepričani o pravici »Slovenskega Gospodarja«, pa poznate koga, ki še veruje »Domovini«, ki jo naroča, ki jo daje celo drugim brati, recite ne hude, ampak dobro besedo, prijateljsko — saj gre za duševno rešitev dotičnega. Ne s hrupom le tuintam, ampak z ljubeznipolnim in prepričevalnim delom od osebe do osebe se bo dalo doseči, da »Domovina« ne bo mogla zastrupljati s svojimi protiverškimi članki naših kmetijskih družin. »Domovini« želimo, naj se razvija, lahko jo tiskajo v sto tisočih izvodih in zaslužijo pri njej vsak teden 1 milijon, ko jim že gre za »kšeft«, samo pošiljajo jo naj kamor ho-

Zadnji Mohikanec.

Povest iz leta 1757.

Po J. F. Cooper-ju predelal Al. Benkovič.

12

»Kdo je?« je vzkliknil. »Prijatelj ali sovražnik?«

»Prijatelj!« je potihem odgovoril Čingagok ter pokazal proti luni, ki je blede sijala skozi drevje. Nato pa je pristavil v slabi angleščini: »Luna prihaja. Daleč proč trdnjava belega moža. Čas za odhod, ko spanje zapira oči Francozov.«

»Prav praviš. Osedlaj konje, jaz pa vzbudim spremeljevalki.«

»Medve sva že vzbujeni, Duncan«, se je oglasil Elizin glas v njegovi bližini. »Dobro sva se naspali in sva pripravljena. A vi ste, revež, bedeli za naju —«

»Recite rajši, da bi bil rad bedel«, je osramočen odgovoril Duncan. »Moje izdajalske oči so mi branile, da nisem izpolnil svoje dolžnosti.«

Razgovor je zmotil vzklik Čingagoka, kakor tudi kretanja napete pozornosti njegovega sina.

»Tiho!« je ta hip pošepetal Sokol, ki se je bil tudi že pripravil za odhod. »Mohikanca čujeta sovražnika!«

In res sta Indijanca pozorno prisluškovala, kakor bi slutila nevarnost. Heyward je pograbil puško in stopil k njima.

»Bržkone dela šum kaka žival, ki išče hrane«, je rekel.

»Ne, človek je«, je rekel lovec. »Slišim njegove korake. Pobešli Huronec je bržkone naletel na Montcalmlove oglednike in sedaj se nam prišli na sled. Unkas, hitro

spravi konje v kladaro in tudi vi, prijatelji, se skrijte v nji. Za sivo nas bo varovala, čeprav je že stara in podrt.«

Vsi so storili, kakor je bil ukazal. Vsa družba je bila sedaj v koči ter zadrževala sapo od pozornosti. Razločno je bilo slišati bližajoče se korake in tudi že človeške glasove. Ko je tolpa prišla do kraja, kjer so bili konji zavili v goščo, so se naenkrat ustavili. Izgubili so sled. Razločno je bilo slišati, kako so se pogovarjali v huronskem jeziku.

Ni trajalo dolgo in divjaki so se pokazali na robu kostonjevega gozda, ki je obkroževal jaso.

»So že tu! Streljajmo!« je pošepetal Heyward in skušal puško poriniti skozi razpoko med tramovi.

»Nazaj! Zdaj se ne! Ostanite lepo v senci in bodite tiho — najmanjši šum nam spravi na vrat lačne potepine. Ako je že božja volja, da se moramo boriti za svoje skalpe, potem zaupajte izkušnim možem, ki poznajo divjaške navade.«

Heyward se je ozrl in videl, kako sta trepetajoči sestri čepeli v kotu, dočim sta Mohikanca stala tu kot dva kipa, pripravljena, da se spustita v boj, ako bo treba. Premagal je torej svojo nestrpnost in molče čakal, kaj bo.

Takoj nato se je razmaknilo grmovje in na jaso je stopil korenjaški, oborožen Huronec. Gledajočemu na tiho kladaro mu je luna posijala v obraz, ki je izrazil strmenje in radovednost. Za njim so se pokazali tudi njegovi tovariši. Z opreznimi koraki so se bližali koči ter večkrat postali, da bi poslušali. Naenkrat je eden izmed njih zadel ob griček ter se priklonil, da si ga ogleda. Heyward je opazil, da je lovec izdri nož in dvignil puško. Zdaj se je tudi on pripravil za strel, ker je vse kazalo, da mora priti do boja.

Divjaki so bili tako blizu, da bi bili konji z najmanjšim šumom ali celo glasno dihanje izdalo begunce. Ko pa so Huronci spoznali, kaj pomenja griček, se je njih pozor-

nost obrnila v drugo smer. Pogovarjali so se in njih glasovi so bili resni in slovesni, kakor bi jih bilo nekaj navdalo z globokim spoštovanjem. Potem so se brezsilno umaknili ter se neprestano ozirali nazaj na razvaline kladare, kakor bi pričakovali, da se iz nje prikažejo duhovni rajnikovi. Nazadnje so izginili v goščavi.

Sokol si je olajšan oddahnil, postavil puško ob tla in rekel:

»Poglejte jih, kak strah imajo pred mrtveci. S tem so rešili svoje in morda tudi življenje boljših ljudi.«

Ko so se bili prepričali, da se je sovražnik izgubil v daljavi, so pripeljali konje na plano in damama pomagali v sedlo. Še enkrat so se ozrli na tiho gomilo in razpadlo kladaro ter nadaljevali svojo pot v smeri, ki je bila nasprotna tisti, v kateri so bili odšli Huronci.

Molče so nadaljevali svojo pot skozi temni gozd, kajti še vedno jih je bila groza vsega, kar so doživeli. Lovec je zopet prevzel vodstvo, vendar je vse kazalo, da mu okolice ni posebno znana, kajti stopal je previdno in se je večkrat ustavljal, da se je posvetoval z Mohikanecema. Včasih je pokazal na luno ter si skrbno ogledoval lubje na posameznih drevsih.

Nenadoma se je oglasilo žuborenje tekoče vode. Iz tega so vodniki spoznali, kje so, ter veselo krenili v tisto stran. Ko so prišli na breg male rečice, je Sokol ukazal Heywardu in Davidu, naj sezujete mokasine, ter je tudi sam storil tako. Stopili so v vodo in skoro eno uro brodili po strugi, ne da bi za sabo puščali kako sled.

Ko so zopet stopili na breg, se je bila luna skrila za steno črnih oblakov, ki se je dvigala na zapadnem obzorju. Pot je bila strma in nerodna, a Sokol se je vidno dobro spoznal in je čvrsto korakal dalje.

(Dalje prihodnji.)